

กระบวนการฝึกซ้อมการบรรเลงสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลม ระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

ณัฐศรัณย์ ทฤษฎีคุณ¹

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พงษ์พิทยา สัพโส

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นิพัทธ์ กาญจนะหุต

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทความวิจัย

รับต้นฉบับ: 24 กรกฎาคม 2561 วันแก้ไข: 25 ตุลาคม 2561 วันตอบรับ: 1 พฤศจิกายน 2561

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการศึกษากระบวนการฝึกซ้อมการบรรเลงสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย จำนวน 5 วง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งจากผลการวิจัยเรื่อง การสร้างคุณภาพเสียงการบรรเลงสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้ทราบถึงกระบวนการฝึกซ้อมการบรรเลงของวงดุริยางค์เครื่องลมระดับอุดมศึกษาที่ประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

จากผลการวิจัย พบว่า วงดุริยางค์เครื่องลมระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวน 5 วง ซึ่งผ่านการประกวดวงดุริยางค์เครื่องลมระดับชาติและนานาชาติ ได้มีกระบวนการฝึกซ้อมด้านการสร้างคุณภาพเสียงทางการบรรเลง แบ่งกระบวนการฝึกซ้อมเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 พบว่า มีจำนวน 3 วงมีการฝึกซ้อมจากการบรรเลงด้วยแบบฝึกหัดเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงทางการบรรเลง กลุ่มที่ 2 พบว่ามีจำนวน 2 วง มีการฝึกซ้อมที่มุ่งเน้นกระบวนการฝึกซ้อมจากการปรับแก้ไขเพื่อบรรเลงบทเพลง และในด้านการวางแผนการฝึกซ้อมมีความสอดคล้องกับรายวิชารวมวงตามหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนด้านดนตรี รวมถึงวิธีการและกระบวนการฝึกซ้อมจากการบรรเลงแบบฝึกหัดที่สามารถพัฒนาคุณภาพเสียงของวงดุริยางค์เครื่องลมระดับอุดมศึกษาได้ การสร้างแบบฝึกหัดเพื่อใช้ในการฝึกซ้อมการบรรเลงสำหรับการพัฒนาการสร้างคุณภาพเสียงทางการบรรเลงที่ดี

คำสำคัญ : การฝึกซ้อม วงดุริยางค์เครื่องลม คุณภาพเสียง

¹การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง ณัฐศรัณย์ ทฤษฎีคุณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

E-mail : hombn@gmail.com DOI: 10.14456/edupsu.2019.19

THE PROCESS OF WIND BAND REHEARSAL IN THAI HIGHER EDUCATION

Natsarun Tissadikun¹

Khon Khaen University

Pongpitthaya Sapaso

Khon Khaen University

Nipatdh Kanchanahuta

Kasetsart University

Received: 24 July 2019 Revised: 25 October 2019 Accepted: 1 November 2019

Research Article

The purpose of this article was to present the study of the rehearsal process of 5 wind bands at the tertiary education level in Thailand, which was part of the findings of the research study entitled “The Sound Quality Creation for Wind Bands’ Performance in Thai Higher Education.” The article was to make interested people aware of the rehearsal procedure of successful wind bands at the tertiary level that have been acknowledged nationally and internationally.

The findings showed that 5 wind bands at the tertiary level in Thailand, which had participated in national and international wind band competitions, had a rehearsal process to improve the quality of sound of their performances. Based on their rehearsal processes, the 5 wind bands were divided into two groups. The first 3 bands had rehearsed using tone development exercises to improve the quality of sound. The other 2 bands had practiced rehearsing to solve problems related to performance and their rehearsal plans had corresponded with the ensemble subjects listed in music curriculums of higher education institutions. They had rehearsal techniques and procedures that could develop the quality of sound of wind bands at the tertiary level, as well as exercises for rehearsing and developing the quality of sound.

Keywords: Rehearsal, Wind band, Tone Quality

¹Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Natsarun Tissadikun
Khon Khaen University E-mail : hombn@gmail.com

บทนำ

วงดุริยางค์เครื่องลม (Wind Band) เป็นวงดนตรีที่ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องลม (Wind Instrument) ที่ใช้ในการบรรเลงเป็นหลักและมีกลุ่มเครื่องเพอร์คัชชัน (Percussion) เข้ามาใช้ในการร่วมบรรเลง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วงดุริยางค์เครื่องลมได้มีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องจากบรรดามหาราชของยุโรป ไปจนถึงแถบอเมริกา และเข้ามามีบทบาทในประเทศไทยจากการฝึกกองกำลังทหารแบบยุโรปราวสมัยรัชกาลที่ 4 และพัฒนามาอย่างต่อเนื่องไปสู่สถานศึกษาจนถึงปัจจุบัน จนกระทั่งมาเป็นรูปแบบของวงดุริยางค์เครื่องลมแบบนั่งบรรเลงและใช้เป็นกิจกรรมดนตรีในสถานศึกษาทั้งระดับประถมศึกษาจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาควบคู่ไปกับการบรรเลงแบบเดินแถวหรือที่เรียกว่า วงโยธวาทิต โดยเลือกใช้ไปตามรูปแบบของการแสดงและกิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบันและชุมชนโดยรอบ และนอกจากนี้ วงดุริยางค์เครื่องลมเป็นวงดนตรีขนาดใหญ่ ต้องอาศัยจำนวนผู้บรรเลงจำนวนมาก และผู้บรรเลงในระดับชั้นมัธยมศึกษาในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในประเทศไทย ได้หันมาสนใจในกิจกรรมวงดุริยางค์เครื่องลมอีกเป็นจำนวนมาก และมีพัฒนาการทางด้านทักษะทางการบรรเลงจนเป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ จากการประกวดวงดุริยางค์เครื่องลมทั้งใน และต่างประเทศ ทำให้เยาวชนของไทยมีศักยภาพทางการบรรเลงวงดุริยางค์เครื่องลมมีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น และหันมาสนใจที่จะต่อยอดองค์ความรู้ทางด้านทักษะการบรรเลงวงดุริยางค์เครื่องลมเพิ่มมากยิ่งขึ้น

จากความสนใจของเยาวชนที่ต้องการต่อยอดองค์ความรู้และทักษะทางการบรรเลงวงดุริยางค์เครื่องลมมากยิ่งขึ้นนั้น จึงทำให้สถาบันอุดมศึกษาหลากหลายแห่งในประเทศไทย ได้มีการเปิดการเรียนการสอนทางด้านดนตรี เพื่อผลิตบัณฑิตทางการบรรเลงดนตรีให้ไปสู่ระดับนักดนตรีมืออาชีพและครูดนตรีที่มีประสิทธิภาพ และนำความรู้และทักษะทางการบรรเลงวงดุริยางค์เครื่องลมกลับไปพัฒนา กิจกรรมทางด้านดนตรีสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมในสถานศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาและและระดับชั้นมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และมีมาตรฐานเพิ่มมากขึ้นจากเดิม ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา จึงจำเป็นต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องต่อการพัฒนาทักษะทางการบรรเลงวงดุริยางค์เครื่องลม เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้กระบวนการบรรเลงและการสร้างคุณภาพเสียงทางการบรรเลงวงดุริยางค์เครื่องลมที่ดีและไปสู่ระดับความเป็นมืออาชีพทางด้านนักดนตรีและครูดนตรีที่มีประสิทธิภาพในอนาคต อีกทั้ง กระบวนการฝึกซ้อมวงดุริยางค์เครื่องลมเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาตามหลักสูตรดนตรีของสถาบันอุดมศึกษาที่จะสามารถทำให้การวางแผนและการดำเนินการฝึกซ้อมเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้วางแผนไว้ รวมถึงกระบวนการฝึกซ้อมที่เหมาะสมกับพื้นฐานและทักษะการบรรเลงของคนไทยที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบรรเลงวงดุริยางค์เครื่องลมได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานเทียบเท่าระดับสากล

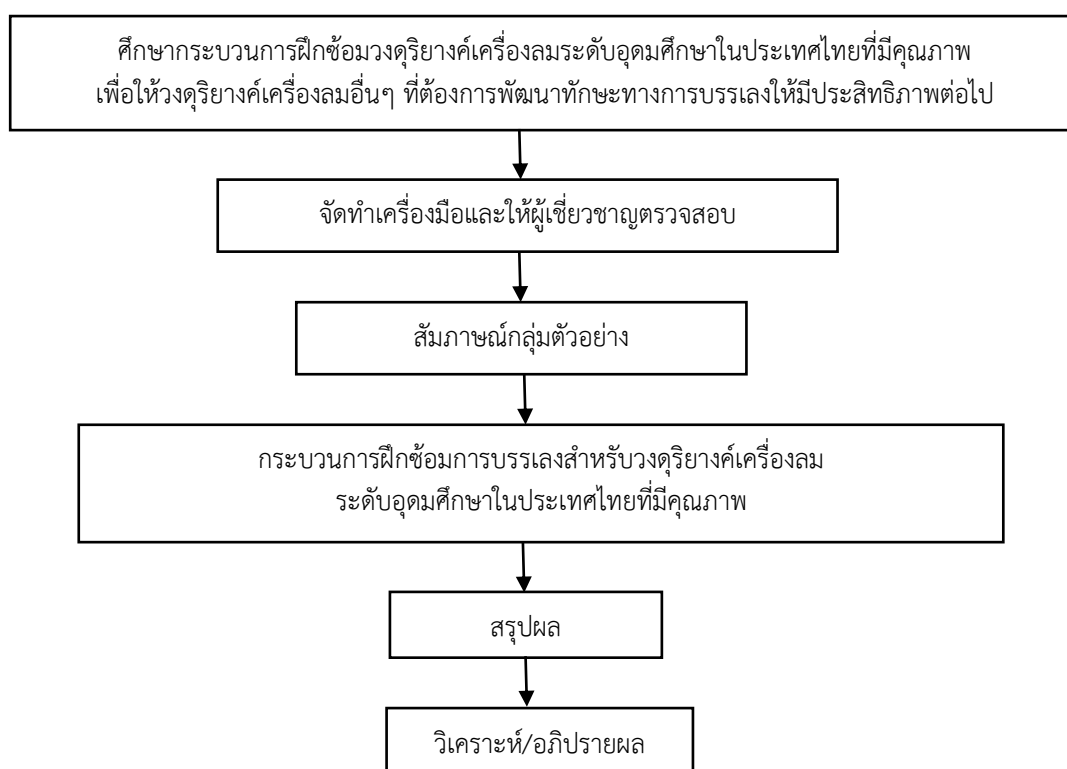
ดังนั้น จึงได้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษากระบวนการและวิธีการฝึกซ้อมการบรรเลงของวงดุริยางค์เครื่องลมระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ที่มีกระบวนการฝึกซ้อมที่มีประสิทธิภาพ จนเป็นผลให้ประสบความสำเร็จจากการเป็นที่ยอมรับทางด้านการแสดงดนตรีทั้งในระดับชาติและนานาชาติ จากการเข้าร่วมการประกวดวงดุริยางค์เครื่องลมในระดับชาติและนานาชาติ การแสดงผลงานประจำปี การร่วมการบรรเลงกับศิลปินระดับอาชีพทั้งในประเทศและต่างประเทศ จากการสำรวจเบื้องต้น พบว่า มีวงดุริยางค์เครื่องลมระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยจำนวน 5 วง ได้แก่ วงดุริยางค์เครื่องลมแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วงดุริยางค์เครื่องลมมหาวิทยาลัยมหิดล วงดุริยางค์เครื่องลมมหาวิทยาลัยศิลปากร วงดุริยางค์เครื่องลมมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา วงดุริยางค์เครื่องลมมหาวิทยาลัยศิลปากร และวงดุริยางค์เครื่องลมมหาวิทยาลัยบูรพา ที่เป็นวงที่มีผลงานเชิงประจักษ์ทางการแสดงดนตรีและการเข้าร่วมการประกวดจนเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชาติและนานาชาติ และผู้วิจัยได้ทำการศึกษากระบวนการฝึกซ้อมที่มีประสิทธิภาพ

เพื่อให้วงดุริยางค์เครื่องลมระดับอุดมศึกษาต่างๆ ที่ต้องการพัฒนาศักยภาพทางด้านการบรรเลง สามารถนำแนวทางและกระบวนการฝึกซ้อมดังกล่าว ไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาทักษะทางการบรรเลงที่เหมาะสมกับวิชาชีพทางดนตรี และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนดนตรีในระดับอุดมศึกษาที่บรรเลงวงดุริยางค์เครื่องลมที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการฝึกซ้อมการบรรเลงวงดุริยางค์เครื่องลมระดับอุดมศึกษาที่มีคุณภาพในประเทศไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย



วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ วงดุริยางค์เครื่องลมระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย จำนวน 5 วง และผู้บรรเลงที่เป็นนักศึกษาปัจจุบันจำนวน 15 คน ซึ่งเป็นวงดุริยางค์เครื่องลมที่มีการฝึกซ้อมการบรรเลงที่สอดคล้องกับรายวิชารวมวง (Ensemble) มีผลงานการแสดงดนตรีจนเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชาติและนานาชาติ การร่วมงานแสดงกับศิลปินระดับมืออาชีพ ผ่านการประกวดดนตรีในระดับชาติและนานาชาติ และมีการฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ ส่วนการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้ทำการสำรวจเบื้องต้นจากรายการประกวดแข่งขันวงดุริยางค์เครื่องลมทั้งในระดับชาติและนานาชาติ พบว่า มีวงดุริยางค์เครื่องลมระดับอุดมศึกษาที่เข้าร่วมการประกวดในรายการดังกล่าว ดังนี้

วงดุริยางค์เครื่องลมแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เข้าร่วมการประกวดดนตรีโลก ณ ประเทศเนเธอร์แลนด์ รายการ World Music Contest 2013 และ 2017 โดยติดอันดับ 1 ใน 6 ของโลก ได้รับเชิญไป

เผยแพร่ผลงานการแสดงและเผยแพร่ความรู้ให้กับเยาวชนในประเทศสิงคโปร์ และการร่วมงานกับศิลปินอาชีพทั้งในและต่างประเทศเป็นประจำทุกปี

วงดุริยางค์เครื่องลมมหาวิทยาลัยศิลปากร เข้าร่วมการประกวดวงดุริยางค์เครื่องลมระดับชาติ ณ มหาวิทยาลัยรังสิต รายการ Rangsit Music Competition การเผยแพร่ผลงานการแสดงคอนเสิร์ต ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทยเป็นประจำทุกปี และการร่วมงานกับศิลปินอาชีพทั้งในและต่างประเทศ

วงดุริยางค์เครื่องลมมหาวิทยาลัยมหิดล เข้าร่วมการประกวดวงดุริยางค์เครื่องลมระดับนานาชาติ รายการ Thailand International Wind Symphony Competition จัดโดยมหาวิทยาลัยมหิดลการเผยแพร่ผลงานการแสดงคอนเสิร์ต ณ หอประชุมมหิตลธิธาการ และการร่วมงานกับศิลปินอาชีพทั้งในและต่างประเทศเป็นประจำทุกปี

วงดุริยางค์เครื่องลมมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เข้าร่วมการประกวดวงดุริยางค์เครื่องลมระดับนานาชาติ รายการ Thailand International Wind Symphony Competition เข้าร่วมการประกวด รายการ Rangsit Music Competition ได้รับเชิญไปเผยแพร่ผลงานการแสดงและเผยแพร่ความรู้ให้กับเยาวชนในประเทศสิงคโปร์ และการร่วมงานกับศิลปินอาชีพทั้งในและต่างประเทศเป็นประจำทุกปี

วงดุริยางค์เครื่องลมมหาวิทยาลัยบูรพา เข้าร่วมการประกวดวงดุริยางค์เครื่องลมระดับนานาชาติ รายการ Thailand International Wind Symphony Competition มีการเผยแพร่ผลงานการแสดงคอนเสิร์ตและการร่วมงานกับศิลปินอาชีพระดับประเทศเป็นประจำทุกปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์จำนวน 2 ฉบับ โดยทำการสัมภาษณ์ผู้ควบคุมวงจำนวน 5 คน และผู้บรรเลงในวงที่เป็นนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มเครื่องดนตรีจำนวน 15 คน

ด้านการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านวงดุริยางค์เครื่องลม จำนวน 5 คน โดยทำการประเมินคุณภาพของเครื่องมือจากการหาค่า IOC ซึ่งเครื่องมือทั้ง 2 ฉบับดังกล่าวมีค่าเฉลี่ย 0.60 ขึ้นไป **ด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล** ผู้วิจัยได้นัดหมายกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทำการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ฝึกซ้อมวงดุริยางค์เครื่องลม จากนั้นทำการบันทึกเสียงและจดบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ จากนั้นนำมาเรียบเรียงการรายงานผลตามประเด็นต่าง ๆ ในรูปแบบบรรยาย **ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล** ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ผลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ประเด็นต่าง ๆ จากนั้นนำมาเรียบเรียงโดยแบ่งประเด็นแบบแยกส่วนตามจำนวนวงต่าง ๆ ที่ได้รับข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ผลด้วยการแสดงตัวอย่างของการบรรเลงด้วยแบบฝึกหัดและนำหลักการทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาเทียบเคียงเพื่อให้ผลของการวิจัยมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัย

ด้านการวางแผนการฝึกซ้อมของวงดุริยางค์เครื่องลมระดับอุดมศึกษา ในการวางแผนการฝึกซ้อมของวงดุริยางค์เครื่องลมระดับอุดมศึกษาทั้ง 5 วง พบว่า จะต้องมีการวางแผนในการจัดตารางการฝึกซ้อมที่สอดคล้องกับหลักสูตรของสถานศึกษา โดยจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในรายวิชารวมวง (Ensemble) ซึ่งจะทำให้การดำเนินการฝึกซ้อมเป็นไปอย่างมีระบบ และสอดคล้องกับเนื้อหาของรายวิชารวมวง โดยมีการกำหนดเวลาเรียนที่แน่นอน เพื่อให้ผู้เรียนจะต้องได้รับการฝึกฝน พัฒนา และเรียนรู้หลักการบรรเลงรวมวงประเภทวงดุริยางค์เครื่องลมอย่างสม่ำเสมอ และสร้างวินัยในความเป็นนักดนตรี และครูดนตรีมืออาชีพ ทั้งนี้ ถือได้ว่าเป็นการมุ่งเน้นให้เยาวชน นักศึกษาและบัณฑิตในอนาคต โดยอุดมศึกษาควรส่งเสริมกิจกรรมนอกหลักสูตร เพื่อเพิ่มพื้นที่การเรียนรู้ของเยาวชนและนักศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558) ซึ่งแนวทางการพัฒนาของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย มีเป้าหมายเพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นกำลังคนสู่วิชาชีพในระดับสูง และเผยแพร่ผลงานสู่นานาชาติ (อมรวิชัย และคณะ, มปป.) จนทำให้การศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

ได้รับการยอมรับจากต่างประเทศ นอกจากนี้ การกำหนดตารางการฝึกซ้อมจะต้องเป็นไปอย่างสม่ำเสมอทุกสัปดาห์ตลอดภาคการศึกษา โดยจะต้องจัดให้มีการฝึกซ้อมแบบรวมวง และกลุ่มย่อย (Sectional) โดยใช้ระยะเวลาเฉลี่ย 2-3 ชั่วโมงต่อวัน หรือการกำหนดตารางการฝึกซ้อมแบบรวมวงเพียงอย่างเดียว อย่างน้อย 2 วันต่อสัปดาห์ (สอดคล้องกับตารางรายวิชาเรียนตามหลักสูตรกำหนด) แต่ผู้บรรเลงจะต้องรับผิดชอบการฝึกซ้อมด้วยตนเองนอกเหนือไปจากตารางการฝึกซ้อมรวมวงซึ่งผู้บรรเลงจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการบรรเลงบทเพลงนั้น ๆ ในขณะการบรรเลงรวมวงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนด้านการกำหนดเป้าหมายของการฝึกซ้อม เป็นสิ่งสำคัญและมีความสัมพันธ์ต่อการวางแผนการฝึกซ้อม โดยในแต่ละภาคการศึกษา หรือปีการศึกษา (Battisti, 2007) ทั้งนี้ผู้ควบคุมวงจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายของการฝึกซ้อมการบรรเลงที่ชัดเจน เช่น การแสดงผลงานของผู้เรียนประจำปี การแสดงคอนเสิร์ตในโครงการต่าง ๆ หรือการเข้าร่วมการประกวดวงดุริยางค์เครื่องลมในระดับชาติและนานาชาติ เพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการทางด้านทักษะการบรรเลงของวงดุริยางค์เครื่องลม

ด้านกระบวนการฝึกซ้อม ในด้านของกระบวนการฝึกซ้อม วงดุริยางค์เครื่องลมทั้ง 5 วง ได้มีกระบวนการฝึกซ้อมที่แตกต่างกันตามระดับทักษะของผู้บรรเลงในวง พบว่า รูปแบบของการฝึกซ้อมจำนวน 3 วง ที่มีการฝึกซ้อมโดยคำนึงถึงกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนการบรรเลงรวมวง และการมุ่งเน้นการใช้แบบฝึกหัดที่ฝึกฝนทักษะผู้บรรเลงก่อนนำเข้าสู่บทเพลง ซึ่งจะมีระยะเวลาในการฝึกซ้อมประมาณ 2-3 ชั่วโมงต่อวัน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้บรรเลงได้เรียนรู้กระบวนการในการฝึกซ้อมการบรรเลงรวมวงอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อไปสู่แนวทางการประกอบอาชีพครูสอนดนตรี ส่วนวงดุริยางค์เครื่องลมกลุ่มตัวอย่างอีก 2 วง ได้มีรูปแบบของการฝึกซ้อมรูปแบบการปรับบทเพลงเป็นส่วนใหญ่ โดยทักษะของผู้บรรเลง จะต้องมีการเตรียมความพร้อมนอกเหนือจากเวลาที่ซ้อมรวมวง เนื่องจากมีระยะเวลาจำกัดเพียง 1-2 ชั่วโมงต่อวัน ดังนั้น ผู้ควบคุมวงจำนวน 2 วง มุ่งเน้นการพัฒนาด้านระเบียบวินัยและความรับผิดชอบต่อการบรรเลงในฐานะนักดนตรีมืออาชีพ และผู้บรรเลงจะต้องมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบสูงในการที่จะฝึกฝนบทเพลงที่จะใช้ในการบรรเลงและสามารถเข้าสู่กระบวนการฝึกซ้อมรวมวงภายในระยะเวลาที่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้บรรเลงกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย พบว่า กรณีที่มีระยะเวลาจำกัดต่อการฝึกซ้อมรวมวงผู้บรรเลงจะต้องมีความรับผิดชอบต่อในการฝึกซ้อมนอกตารางด้วยตนเอง การจัดแบ่งเวลา และนัดหมายเพื่อทำการฝึกซ้อมกลุ่มย่อยนอกเวลาฝึกซ้อมเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกซ้อมรวมวง และเห็นถึงความสำคัญของทักษะทางการบรรเลงส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อทักษะการบรรเลงแบบรวมวง การฝึกฝนบทเพลงบรรเลงเดี่ยวที่แสดงถึงเทคนิคที่สำคัญของเครื่องดนตรีแต่ละประเภท ส่งผลให้เกิดทักษะทางการปรับใช้ในการบรรเลงรวมวงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากการศึกษาพบว่า วงดุริยางค์เครื่องลมจำนวน 3 วงที่มีกระบวนการฝึกซ้อมจากการบรรเลงแบบฝึกหัดเพื่อฝึกทักษะพื้นฐานทางการบรรเลงแบบรวมกัน เนื่องจากมีระยะเวลาของการฝึกซ้อมที่เพียงพอต่อการฝึกฝนขั้นพื้นฐานไปสู่เทคนิคที่สำคัญและนำเข้าสู่การฝึกซ้อมบรรเลงบทเพลงต่อไป มีดังนี้

วงดุริยางค์เครื่องลมวงที่ 1 ได้พบกระบวนการฝึกซ้อมจากการบรรเลงแบบฝึกหัดดังนี้

แบบฝึกหัดที่ 1 ได้มีการเริ่มต้นและการเตรียมความพร้อมทางด้านสรีระและร่างกาย และสิ่งสำคัญสำหรับเครื่องดนตรีประเภทเครื่องลม คือทักษะการหายใจ (Breathing Skill) ได้มีการมุ่งเน้นทักษะการเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกซ้อมรวมวงโดยการคำนึงถึงพื้นฐานทักษะทางการหายใจของเครื่องลมเป็นสำคัญ โดยการอธิบายการหายใจให้ลงไปที่ปอดส่วนลึก โดยให้หายใจเข้าเป็นคำว่า “HOW” และการเป่าลมออกว่า “HOO” โดยทำการฝึกซ้อมพร้อมกันทั้งวง จากนั้น จัดท่าทางในการบรรเลง (Posture and Embouchure) โดยผู้ควบคุมวงไม่ได้เน้นย้ำการนั่งตามบุคลิกของผู้บรรเลง แต่จะเน้นย้ำท่าทางการนั่งโดยให้ร่างกายรู้สึกผ่อนคลาย และการใช้รูปปาก (Embouchure) สำหรับเครื่องลมที่ผ่อนคลายเป็นมากที่สุด

แบบฝึกหัดที่ 2 การฝึกบรรเลงจังหวะในบทเพลงที่มีความซับซ้อน จากการศึกษา พบว่า ผู้ควบคุมวงได้ทำการฝึกซ้อมวงดุริยางค์เครื่องลมด้านการบรรเลงค่าของจังหวะ ในกรณีบทเพลงที่มีความซับซ้อนของกลุ่มจังหวะ โดยทำการเปิดเครื่องตั้งจังหวะ (Metronome) และอธิบายถึงส่วนจังหวะย่อย พร้อมทั้งผู้ควบคุมวงให้ทำการบรรเลงในท่อนเพลงที่กำหนดด้วยโน้ตเสียงสั้น (Bubble) และให้กลุ่มเครื่องดนตรีแต่ละแนวเสียงได้ฟังแนวเสียงอื่น ๆ ที่มีการประสานในท่อนเพลงนั้น ๆ ได้ชัดเจน และทราบถึงบทบาทหน้าที่ของการบรรเลงเครื่องดนตรีแต่ละกลุ่ม โดยหลังจากที่ทำการบรรเลงโน้ตสั้นแล้ว ผู้ควบคุมวงได้ตั้งคำถาม โดยถามแต่ละกลุ่มเครื่องดนตรีว่ามีเครื่องดนตรีกลุ่มใดอีกบ้างที่บรรเลงทำนองแนวเดียวกัน และกลุ่มเครื่องดนตรีใดที่จะต้องทำหน้าที่บรรเลงให้โดดเด่นมากกว่าแนวเสียงอื่น ๆ บ้าง ทั้งนี้ เพื่อฝึกให้ผู้บรรเลงได้วิเคราะห์และการฟังรวมถึงการทำความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ต่อการบรรเลง โดยเฉพาะท่อนเพลงที่มีจังหวะที่มีความซับซ้อน

แบบฝึกหัดที่ 3 การฝึกบรรเลงการควบคุมลักษณะเสียง (Articulation) เพื่อให้ผู้บรรเลงมีการควบคุมลักษณะเสียงที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน พบว่า ผู้ควบคุมวงใช้วิธีการฝึกบรรเลงด้วยจังหวะแบบเข้าไปจนถึงเร็วแบบค่อยเป็นค่อยไป ตามค่าโน้ตแบบตัวกลม (Whole note) และลดค่าจังหวะให้กระชับขึ้นไปสู่ค่าโน้ตแบบเซ็บต์ 1 ชั้น (Eight note)

แบบฝึกหัดที่ 3 แบบฝึกหัดออกเสียงแบบขึ้นคู่ โน้ตตัวกลม (Whole note)

The image shows a musical score for four groups (Group 1, Group 2, Group 3, and Group 4) in 4/4 time. Each group has a staff with a treble clef and a key signature of one flat (Bb). The music consists of whole notes (semibreves) with dynamic markings of *fp* (fortissimo piano). The notes are: Group 1: C4, D4, E4, F4; Group 2: G4, A4, B4, C5; Group 3: D5, E5, F5, G5; Group 4: A5, B5, C6, D6. The notes are grouped by a slur across the four staves.

แบบฝึกหัดที่ 4 การฝึกบรรเลงเพื่อความแม่นยำของการออกเสียงของโน้ตแต่ละตัว พบว่า ผู้ควบคุมวงใช้วิธีการฝึกขึ้นคู่เสียง (Interval) ได้แก่ การฝึกบรรเลงด้วยโน้ตขึ้นคู่แบบขยายความกว้างของช่วงเสียงที่มากขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป

ตัวอย่างที่ 4 แบบฝึกหัดออกเสียงแบบขึ้นคู่ โน้ตเซ็บต์ 1 ชั้น (Eighth note)

The image shows a musical score for a single staff in 4/4 time with a key signature of one flat (Bb). The music consists of eighth notes (semibreves) with a dynamic marking of *fp* (fortissimo piano). The notes are: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, D5, E5, F5, G5, A5, B5, C6, D6. The notes are grouped by a slur across the staff.

จากตัวอย่างที่ 4.1-4.4 แบบฝึกหัดออกเสียงแบบขึ้นคู่ ของวงดุริยางค์เครื่องลมวงที่ 1 เป็นการฝึกการออกเสียงเพื่อความแม่นยำ ผู้บรรเลงจะต้องใช้ความชำนาญต่อการออกเสียงที่แม่นยำ เพื่อให้ทราบถึงคุณลักษณะของเสียงเครื่องดนตรีของตนเอง และควบคุมการออกเสียงได้ง่ายมากยิ่งขึ้น โดยทำการเริ่มต้นด้วยโน้ตตัวกลม และลดค่าโน้ตลง และใช้ความเร็วจังหวะเท่าเดิม (70-75 Bpm.) เพื่อให้ผู้บรรเลงได้ฟังจังหวะแบบสม่ำเสมอและไม่รู้สึกร่ามีการเร่งจังหวะให้เร็วขึ้น แต่ใช้การลดค่าโน้ตให้เกิดความคล่องตัวของการเปลี่ยนโน้ตที่กระชับและรวดเร็วขึ้นแทน

วงดุริยางค์เครื่องลมวงที่ 2 ได้พบกระบวนการฝึกซ้อมจากการบรรเลงแบบฝึกหัดดังนี้

แบบฝึกหัดที่ 1 การใช้พื้นฐานของบันไดเสียงแบบโครมาติก (Bb Chromatic) มาประยุกต์ใช้ในการควบคุมลมหายใจแบบต่อเนื่องแทนการบรรเลงโน้ตแบบลากเสียงยาว (Long tone)

แบบฝึกหัดที่ 1 การควบคุมลมหายใจด้วยการบรรเลงบันไดเสียงแบบโครมาติก (Chromatic scale)

$\text{♩} = 100-120$ (Key Bb Concert)

Band

Snare

จากแบบฝึกหัดที่ 1 มีการใช้กลองสแนร์ (Snare Drum) ให้จังหวะเพื่อให้จังหวะและเน้น (Accent) จังหวะที่ 1 และ 2 ในแต่ละห้องเพลง จากนั้น กลุ่มผู้บรรเลงเครื่องลมทำการไล่ระดับเสียงแบบต่อเนื่องบนบันไดเสียง Bb Chromatic ตามอัตราความเร็ว (Tempo) ที่กำหนด หรือค่อย ๆ เร่งจังหวะขึ้นในรอบต่อ ๆ ไป นอกจากนี้ ลักษณะของการไล่นิ้ว (Fingering) จะช่วยในการฝึกการทำงานของกล้ามเนื้อส่วนนิ้วมือของผู้บรรเลง ให้มีความพร้อมต่อการบรรเลง และเกิดความชำนาญ เปรียบเสมือนกับการอบอุ่นกล้ามเนื้อของร่างกายก่อนการเล่นกีฬา ซึ่งจากแบบฝึกหัดที่ 1 นั้น จะใช้การฝึกการควบคุมลมอย่างต่อเนื่องแทนการบรรเลงแบบลากเสียงยาว (Long tone) แล้ว เพื่อลดอาการเกร็งของกล้ามเนื้อต่าง ๆ ของร่างกายและการหายใจ แต่จะมีรูปแบบของการใช้ลมแบบเสียงยาวเช่นเดียวกันกับการบรรเลงแบบลากเสียงยาวเพียงแบบเดียวและยังเพิ่มทักษะและเทคนิคการบรรเลงในส่วนอื่นไปพร้อม ๆ กัน

แบบฝึกหัดที่ 2 การฝึกการควบคุมลักษณะเสียง (Articulation) ซึ่งเป็นการใช้เทคนิคการเน้นเสียงและการออกเสียงที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยให้ผู้บรรเลงตีฉาบ (Cymbal Crash or Suspended) เพื่อฝึกการออกเสียงที่แม่นยำมากยิ่งขึ้น และมีความชัดเจนในการเริ่มต้นการออกเสียง (Articulation) ด้วยการเลียนเสียงแรกของการออกเสียงการฟังเสียงตีฉาบ โดยให้เครื่องลมทำการบรรเลงออกเสียงในโน้ต Bb Concert ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แบบฝึกหัดที่ 2 ฝึกหัดการออกเสียง (Sound Accent)

$\text{♩} = 100-120$ (Key Bb Concert)

Wind

Cymbal

แบบฝึกหัดที่ 2 เป็นการฟังเสียงต้นแบบที่ผู้ควบคุมวงต้องการให้เครื่องลมได้มีการออกเสียงที่แม่นยำและมีความชัดเจนคล้ายเสียงของการตีฉาบ และให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งวง และเกิดแนวคิดของการออกเสียงโดยใช้เทคนิคของการตัดลิ้น (Tonging) โดยบรรเลงตามเครื่องหมายเน้นเสียง (Accent)

แบบฝึกหัดที่ 3 การฝึกซ้อมการควบคุมลักษณะเสียง และการเปลี่ยนระดับเสียงของโน้ตบนบันไดเสียงบนพื้นฐานของบันไดเสียง Bb Concert ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แบบฝึกหัดที่ 3 ฝึกการควบคุมลักษณะเสียง (Articulation)

แบบฝึกหัดที่ 3 เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการฝึกการควบคุมลักษณะเสียง (Articulation) ด้วยบันไดเสียงต่าง ๆ ตามวงจรคู่ห้า (Circle of fifth) แบบทวนเข็มนาฬิกาตามบันไดเสียงทางแฟล็ต (Flate) โดยเริ่มจากโน้ตหรือ



บันไดเสียง Bb Major Concert และเปลี่ยนโน้ตไปยังบันไดเสียงบันไดเสียง Eb Major Concert และเปลี่ยนโน้ตไปตามลำดับของวงจรคู่ห้าจนกระทั่งครบรอบให้ครบ 7 บันไดเสียงทางแฟล็ต และจากนั้นให้เล่นบันไดเสียงวนกลับในบันไดเสียงทางชาร์ป (Sharp) ให้ครบ 7 บันไดเสียงทางชาร์ป ต่อไป

แบบฝึกหัดที่ 4 การฝึกซ้อมสำเนียงการบรรเลงด้วยการสร้างประโยคเพลงให้มีความไพเราะและต่อเนื่อง รวมถึงการเปลี่ยนโน้ตให้มีความแม่นยำของเสียง (Intonation) ด้วยการฝึกฟังเสียงจากคีย์บอร์ดฮาร์โมนีไดเรกเตอร์ (Harmonic Director Keyboard) ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ใช้เป็นสื่อประกอบการฝึกซ้อมรวมวง

แบบฝึกหัดที่ 4 การแบ่งกลุ่มบรรเลงในบันไดเสียงเพื่อฝึกการประยอกเพลง



แบบฝึกหัดที่ 4 ผู้ควบคุมวงแบ่งกลุ่มของการบรรเลงออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ฟลูต คลาริเน็ต โอโบ ทรัมเป็ต อัลโตแซกโซโฟน ฮอว์น

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ เทเนอร์แซกโซโฟน บาสซูน ทรอมโบน เครื่องลมไม้เสียงต่ำ

แบบฝึกหัดที่ 5 การบรรเลงโน้ตในคอร์ดตามวงจรคู่ห้า



การบรรเลงโน้ตในคอร์ดวงจรคู่ห้า (Circle of fifth) เป็นการฝึกซ้อมจากการฟังเสียงที่ฝึกทักษะโสตประสาทการฟัง (Ear training) และการวิเคราะห์คอร์ดโดยการบรรเลงออกมาด้วยเสียงของเครื่องดนตรีต่าง ๆ ด้วยความกลมกลืนกัน (Blending) ทั้งนี้ แบบฝึกหัดดังกล่าว ทำให้เกิดการปรับความถี่เสียง (Tuning) จากการฟังซึ่งกันและกันของเครื่องลม และการฟังเสียงประสาน (Harmony) ที่เกิดขึ้นจากเสียงที่มีความแม่นยำ (Intonation) ที่ตรงกันระหว่างโน้ตแต่ละตัวที่ได้ทำการปรับเปลี่ยน นอกจากนี้จะทำการลำดับคอร์ดให้เป็นไปตามลำดับของวงจรคู่ห้า โดยผู้บรรเลงจะต้องมีความชำนาญในเรื่องของเทคนิคการคิดและวิเคราะห์คอร์ดและโครงสร้างของคอร์ด (Chord) เนื่องจาก คอร์ดแต่ละชุดนั้น จัดอยู่ในคอร์ดชนิดเมเจอร์ (Major Chord) ซึ่งผู้บรรเลงจะต้องคิดและวิเคราะห์สร้างคอร์ดบนพื้นฐานของทฤษฎีดนตรีตะวันตก จากนั้น บรรเลงออกมาให้เป็นโน้ตที่อยู่ในคอร์ดชนิดเมเจอร์ให้ถูกต้อง และการปรับเทียบเสียงให้สมดุลและกลมกลืน (Balancing and Blending) กันให้มากที่สุด การลำดับของการบรรเลงตัวอย่างแบบฝึกหัดที่ 5 โดยเริ่มต้นที่คอร์ด Bb Major Triad (Bb - D - F) ที่อยู่บนบันไดเสียง Bb Major Scale และลำดับถัดไปบรรเลงที่โน้ต Eb โดยใช้คอร์ด E Major Triad (Eb - G - Bb)

จากแบบฝึกหัดที่ 1 การวอร์มอัพ แบบ 4 ขั้นตอน มีการใช้จังหวะโดยกลุ่มเพอร์คัชชันที่ให้จังหวะ และการฟังเสียงตัวอย่างจากคีย์บอร์ดที่ผู้ควบคุมวงบรรเลง และผู้บรรเลงฟังเสียงพร้อมร้องให้ตรงเสียงตามที่ได้ฟัง จากนั้นฟังอีกครั้งหนึ่ง และผู้บรรเลงกลุ่มเครื่องลมทองเหลือง (Brasswind) เป่าคำพูดให้เป็นเสียงเดียวกันกับที่ได้ฟัง ส่วนผู้บรรเลงกลุ่มเครื่องลมไม้ ทำการฟังและร้องอีกครั้ง จากนั้น ผู้บรรเลงเครื่องลมทุกกลุ่มฟังเสียง และบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีพร้อมกัน ทั้งนี้ แบบฝึกหัดดังกล่าว จะเริ่มต้นจากโน้ต Bb Concert และไล่ระดับเสียงต่ำลงมาครึ่งเสียง (Semitone) แบบโครมาติก (Chromatic) ไปตามลำดับ ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับการเลียนแบบเสียงต้นแบบในหลักการของ (Gale, 2010) มีแนวคิดสอดคล้องกันในเรื่องเสียงต้นแบบ โดยมุ่งเน้นการสร้างแนวคิดของเสียงต้นแบบที่ผู้บรรเลงสามารถที่จะสร้างคุณภาพเสียงทางด้านการควบคุมลักษณะเสียงที่ดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แบบฝึกหัดที่ 2 การฝึกซ้อมบันไดเสียง (Scales) และการฝึกการควบคุมลักษณะเสียงไปพร้อม ๆ กัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แบบฝึกหัดที่ 2 การฝึกบันไดเสียงและการควบคุมลักษณะเสียง

The musical score is for four parts: Snare, Bass Drum, Wind 1, and Wind 2. The time signature is 2/4. The Snare part has a steady eighth-note pattern. The Bass Drum part has a steady eighth-note pattern. Wind 1 and Wind 2 play a scale starting on G4, moving up stepwise, and then down stepwise, with a final G4 note.

จากแบบฝึกหัดที่ 2 เป็นการฝึกซ้อมบันไดเสียง (Scale) โดยแบ่งกลุ่มผู้บรรเลงเครื่องลมเป็น 2 กลุ่ม ผู้ควบคุมวงจะให้ผู้บรรเลงในแต่ละกลุ่มเครื่องดนตรีแบ่งหรือสลับการบรรเลงในรูปแบบที่แตกต่างกัน เนื่องจากต้องการให้ผู้บรรเลงได้ยินเสียงการบรรเลงในแนวเสียงที่แตกต่างไปจากตนเองอย่างใกล้ชิด โดยการเริ่มต้นของการบรรเลงด้วยบันไดเสียง G Major Scales และไล่ระดับเสียงขึ้นทีละครึ่งเสียง (Semitone) หรือโครมาติก (Chromatic) เป็นบันไดเสียง Ab Major Scale และบันไดเสียง A Major Scale ขึ้นไปตามลำดับ การบรรเลงในแต่ละช่วง จะทำการบรรเลงเป็นจำนวนบันไดเสียงละ 2 รอบ โดยแต่ละกลุ่มสลับหน้าที่กันบรรเลงทั้ง 2 ครั้ง ดังนั้น ในแบบฝึกหัดที่ 4.13 การฝึกซ้อมบันไดเสียง (Scale) ผู้ควบคุมวงได้นำแนวทางการฝึกซ้อมมาจากแบบฝึกหัดทักษะการบรรเลงของเครื่องดนตรีคลาริเน็ต (Clarinet) ที่ใช้ในการฝึกการบรรเลงแบบคู่ (Duet) เป็นประโยชน์ต่อการนำมาใช้ในการฝึกซ้อมแบบรวมวง เมื่อต้องการให้ผู้บรรเลงทราบถึงบทบาทหน้าที่และการฟังเสียงซึ่งกันและกัน จึงทำให้สามารถเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ในการบรรเลงบทเพลงสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วงดุริยางค์เครื่องลมวงที่ 4 ได้พบกระบวนการฝึกซ้อมดังนี้

แบบฝึกหัดที่ 1 การใช้บันไดเสียงแบบโครมาติก (Bb Chromatic Concert) มาประยุกต์ใช้

เพื่อมุ่งเน้นการฝึกคุณภาพเสียงของวง เป็นการฝึกการบรรเลงแบบไล่เสียงโครมาติกตามค่าโน้ตและอัตราจังหวะที่แตกต่างกัน เพื่อเป็นการฝึกคล้ายการฝึกการบรรเลงเสียงยาว (Long tone) แต่ปรับให้มีการฝึกการบรรเลงบันไดเสียงโครมาติก เพื่อให้เกิดการฝึกเทคนิคในด้านอื่นๆร่วมด้วย เช่น การฝึกการไล่นิ้วของเครื่องลม (Fingering) และการฝึกการเปลี่ยนเสียง ทั้งนี้ ผู้ควบคุมวงไม่ได้มุ่งเน้นการวอร์มอัพเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากระยะเวลาของการฝึกซ้อมรวมวงมีไม่มากนัก ดังนั้น การวอร์มอัพ และส่วนของการฝึกซ้อมกลุ่มย่อยของแต่ละกลุ่มเครื่องดนตรี

เป็นความรับผิดชอบของนักดนตรีเอง และใช้ระยะเวลาในส่วนของการฝึกซ้อมรวมวง เป็นการปรับบทเพลงเป็นส่วนใหญ่

แบบฝึกหัดที่ 2 การบรรเลงระดับโน้ตบนบันไดเสียงโครมาติก (Bb Chromatic scale) โดยการบรรเลงแบบต่อเนื่องให้ทางเสียงของโน้ตมีความต่อเนื่องกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แบบฝึกหัดที่ 1 บันไดเสียงโครมาติก (Bb Chromatic Scale)

Wind
Low Brass

จากแบบฝึกหัดที่ 1 พบว่า รูปแบบการบรรเลงด้วยบันไดเสียงโครมาติก (Bb Chromatic Scale) ผู้อำนวยเพลงต้องการให้ผู้บรรเลงได้ฝึกการบรรเลงโดยใช้การควบคุมลักษณะเสียง (Articulation) ที่มีความหลากหลาย ความคล่องตัวและความชำนาญต่อการเปลี่ยนระดับเสียง และการควบคุมลักษณะเสียงที่ชัดเจน และพร้อมเพรียงกัน และจากข้อมูลด้านการฝึกซ้อมในกลุ่มของการปรับเทียบเสียง (Tuning) พบว่า วงดุริยางค์เครื่องลมวง C ได้มีการฝึกซ้อมแบบรวมวงที่มุ่งเน้นการบรรเลงด้วยบันไดเสียง (Scale) ที่หลากหลาย เนื่องจาก ผู้ควบคุมวงได้เห็นถึงความสำคัญของน้ำเสียง (Intonation) ของวงเป็นส่วนใหญ่ และการฝึกซ้อมด้วยบันไดเสียงจะช่วยพัฒนาด้านทักษะการบรรเลงเรื่องของน้ำเสียงได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น กระบวนการฝึกซ้อมของวงดุริยางค์เครื่องลมวง C เป็นการมุ่งเน้นการปรับบทเพลง โดยการสื่อสารของผู้ควบคุมวงเป็นส่วนสำคัญ และมีการเตรียมความพร้อมด้านการศึกษบทเพลงเพื่อสามารถอธิบายให้ผู้บรรเลงได้เข้าใจถึงความต้องการของบทเพลงและผู้ควบคุมวงตามที่ต้องการได้ ทักษะของการสื่อสารของผู้ควบคุมวงเป็นสิ่งสำคัญต่อการปรับบทเพลง การใช้ภาษาทางด้านดนตรี คำศัพท์ทางดนตรีเพื่อให้สื่อถึงความเข้าใจและผู้บรรเลงสามารถปฏิบัติตามที่ต้องการได้ การเปรียบเทียบและการอธิบายความหมายของแต่ละท่อนเพลง การอธิบายสีสันทันของเสียงและหน้าที่ของแต่ละกลุ่มเครื่องดนตรีตามท่อนเพลงต่าง ๆ ให้ผู้บรรเลงได้สามารถปฏิบัติตามได้อย่างเหมาะสม

โดยสรุปแล้ว การฝึกซ้อมวงดุริยางค์เครื่องลมวงที่ 4 พบว่า เป็นการฝึกซ้อมในรูปแบบของการใช้ระยะเวลาของการฝึกซ้อมเพื่อปรับแก้ไขบทเพลงเป็นส่วนใหญ่ ส่วนเรื่องของการวอร์มอัพ และการฝึกซ้อมแบบฝึกหัดต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการบรรเลงรวมวง จะเป็นความรับผิดชอบของผู้บรรเลงในวงเอง และมุ่งเน้นการใช้แบบฝึกหัดสำเร็จรูป จะนำมาใช้บ้างในบางครั้ง เพื่อให้มีเป้าหมายและทิศทางของการฝึกซ้อมและการบรรเลงให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

วงดุริยางค์เครื่องลมวงที่ 5 จากข้อมูลที่พบในด้านของการฝึกซ้อมด้านคุณภาพเสียงของการบรรเลงวงดุริยางค์เครื่องลมวง D พบว่า การฝึกซ้อมรวมวงในแต่ละครั้ง จะใช้ประสบการณ์ของนักดนตรีเป็นหลัก ในเรื่องของเทคนิคส่วนบุคคล ทักษะโสตประสาทการฟัง (Ear Training) เป็นทักษะที่ฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอในรายวิชาตามหลักสูตร และทำการฝึกซ้อมรู้จากประสบการณ์ของตนเอง การปรับเทียบเสียง (Tuning) การใช้ลมของเครื่องเป่า ล้วนแต่เป็นทักษะที่มาจากรายวิชาปฏิบัติ และการฝึกฝนด้านเทคนิคการบรรเลงส่วนบุคคลแต่ละรายวิชาอยู่แล้ว

แต่ทั้งนี้ จะปรับคุณภาพเสียงโดยขึ้นอยู่กับรูปแบบของบทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง การเน้นและอธิบายถึงคุณลักษณะของเสียงในแต่ละท่อนเพลงของบทเพลงที่ทำการฝึกซ้อม เพื่อให้ผู้บรรเลงได้เกิดความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้ ด้านกระบวนการฝึกซ้อมและวิธีการฝึกซ้อมการบรรเลงแบบการมุ่งเน้นที่ประเด็นของการฝึกซ้อมในบทเพลงเป็นหลัก เนื่องจากมีช่วงเวลาในการฝึกซ้อมที่จำกัด ดังนั้น ผู้อำนวยการจึงได้ทำการฝึกซ้อมตามจุดต่างๆของบทเพลงที่สำคัญ ๆ โดยทำการศึกษาทเพลงล่วงหน้าเพื่อวางแผนการฝึกซ้อมในแต่ละท่อนเพลงให้สอดคล้องกัน และฝึกซ้อมบรรเลงโดยใช้จังหวะจริงตามบทเพลงกำหนด และเปิดเครื่องตั้งจังหวะในบางครั้งเพื่อย้ำเตือนอัตราความเร็วตามบทเพลงให้ใกล้เคียงกันได้มากที่สุด

นอกจากยังมีกระบวนการฝึกซ้อมและวิธีการฝึกซ้อมการบรรเลงแบบการมุ่งเน้นประเด็นของบทเพลงเป็นหลัก เนื่องจากมีช่วงเวลาในการฝึกซ้อมที่จำกัด ดังนั้น ผู้อำนวยการจึงได้ทำการฝึกซ้อมตามจุดต่างๆของบทเพลงที่สำคัญ ๆ โดยทำการศึกษาทเพลงล่วงหน้าเพื่อวางแผนการฝึกซ้อมในแต่ละท่อนเพลงให้สอดคล้องกัน และฝึกซ้อมบรรเลงโดยใช้จังหวะจริงตามบทเพลงกำหนด และเปิดเครื่องตั้งจังหวะในบางครั้งเพื่อย้ำเตือนอัตราความเร็วตามบทเพลงให้ใกล้เคียงกันได้มากที่สุด และเลือกเพลงเพื่อฝึกซ้อมตามความสามารถของบทเพลงสอดคล้องกับ (Smith, 2008) ที่แบ่งการฝึกซ้อมบทเพลงตามความสามารถของผู้บรรเลง มีการฝึกซ้อมเจาะประเด็นที่ฝึกซ้อมการบรรเลงบทเพลงเป็นหลัก โดยแต่ละกลุ่มเครื่องดนตรีทำการปรับเทียบเสียงด้วยตนเองขณะที่กำลังฝึกซ้อมในท่อนเพลงนั้น ๆ ผู้บรรเลงทุกกลุ่มในวงจะต้องอาศัยทักษะของการปรับเสียงของตนเองให้มีความกลมกลืนกันให้มากที่สุดและอย่างรวดเร็ว เพื่อให้การฝึกซ้อมเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด และเมื่อเกิดปัญหาผู้อำนวยการจะแนะนำถึงแนวทางในการฝึกซ้อมและวิธีการในการปรับเทียบเสียง หรือการให้แต่ละกลุ่มเครื่องดนตรีทำการปรับเทียบเสียงอีกครั้งในขณะที่กำลังทำการฝึกซ้อม

โดยสรุป จากการศึกษากระบวนการฝึกซ้อมการบรรเลงของวงดุริยางค์เครื่องลมระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย พบว่า ได้แบ่งกระบวนการฝึกซ้อมออกเป็น 2 กลุ่มที่ชัดเจน ได้แก่ กลุ่มที่มีระยะเวลาในการฝึกซ้อมที่เพียงพอต่อการฝึกทักษะพื้นฐานทางการบรรเลงแบบร่วมกัน ด้วยการบรรเลงแบบฝึกหัดต่าง ๆ ที่เป็นการสร้างคุณภาพเสียงและความพร้อมเพรียงให้กับผู้บรรเลง จากนั้นจึงนำเข้าสู่การบรรเลงบทเพลง ทั้งนี้ทำให้ผู้บรรเลงได้เรียนรู้กระบวนการฝึกซ้อมรวมวงตั้งแต่ระดับพื้นฐานการบรรเลงร่วมกันและการเข้าสู่บทเพลงนำไปสู่การเรียนรู้กระบวนการฝึกซ้อมอย่างเป็นขั้นเป็นตอน นำไปสู่แนวทางอาชีพครูดนตรีที่มีประสิทธิภาพ และกลุ่มที่มีระยะเวลาในการฝึกซ้อมที่จำกัด มีกระบวนการฝึกซ้อมรวมวงในการปรับแก้ไขบทเพลงเป็นสำคัญ โดยผู้บรรเลงจะต้องรับผิดชอบต่อการฝึกซ้อมเทคนิคส่วนตัว การรับผิดชอบการบรรเลงตามหน้าที่ของตนเองในบทเพลงที่กำหนด เพื่อสร้างระเบียบวินัยนำไปสู่การเป็นนักดนตรีมืออาชีพอย่างแท้จริง ดังนั้น การศึกษากระบวนการฝึกซ้อมของวงดุริยางค์เครื่องลมระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยจำนวน 5 วง ล้วนมีกระบวนการที่แตกต่างกัน แต่สามารถนำไปสู่การประสบความสำเร็จในด้านการแสดงดนตรีจนเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชาติและนานาชาติ และการได้รับมาตรฐานที่ดีจากการประกวดในระดับต่าง ๆ และประสบการณ์ของผู้บรรเลงที่มีประสิทธิภาพ และเป็นต้นแบบของการนำกระบวนการไปประยุกต์ใช้ในการฝึกซ้อมของวงดุริยางค์เครื่องลมวงอื่น ๆ ที่สนใจและมีความพร้อมในการที่จะพัฒนาทักษะการบรรเลงไปสู่ระดับมาตรฐานสากลต่อไป

อภิปรายผล

กระบวนการฝึกซ้อมการบรรเลงวงดุริยางค์เครื่องลมระดับอุดมศึกษาโดยกลุ่มตัวอย่างการวิจัยจำนวน 5 วง ได้มีกระบวนการฝึกซ้อมจากการสร้างแบบฝึกหัดเพื่อใช้ในการฝึกซ้อมคุณภาพเสียงเพื่อให้มีคุณภาพ และมีลำดับขั้นตอน เริ่มต้นจากการวางแผนและเป้าหมายในการฝึกซ้อม การเตรียมความพร้อมด้านทักษะของการควบคุมลมของกลุ่มเครื่องลม (Wind Instrument) จากการวอร์มอัพทุกครั้งก่อนการบรรเลงรวมวง (Murrow,

2003, Paulsen, 2013) จากนั้นจึงเข้าสู่กระบวนการฝึกซ้อมเทคนิค โดยมุ่งเน้นที่การควบคุมลักษณะเสียง ซึ่งพื้นฐานทางการบรรเลงแบบรวมวง เครื่องดนตรีทุกกลุ่มในวงจะต้องมีการควบคุมลักษณะเสียงของการบรรเลงที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และวงดุริยางค์เครื่องลมที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการทดลองได้มีการเน้นย้ำถึงกระบวนการดังกล่าวจากแบบฝึกหัดที่นำมาใช้ในการฝึกซ้อมความพร้อมเพรียงด้านเทคนิคและการควบคุมลักษณะเสียง (Gale, 2010; Patricia & Arris, 2012) การบรรเลงวงดุริยางค์เครื่องลมโดยเฉพาะนักดนตรีกลุ่มเครื่องลม (Wind Instrument) จะต้องมีการควบคุมลักษณะเสียง ที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งมีความสำคัญมากต่อการบรรเลงดนตรีร่วมกัน เมื่อนักดนตรีทุกคนมีการออกเสียงที่แม่นยำ ก็จะทำให้การบรรเลงบทเพลงมีคุณภาพได้ ในการออกเสียงของนักดนตรีที่บรรเลงเครื่องลมมักพบปัญหาอยู่บ่อยครั้งในการออกเสียงไม่พร้อมกัน และไม่ชัดเจน นอกจากนี้ วงดุริยางค์เครื่องลมกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยได้ทำการฝึกซ้อมการฟังเสียง (Ear training) จากการบรรเลงกลุ่มคอร์ดต่างๆด้วยอุปกรณ์การฟังเสียงจากคีย์บอร์ดฮาร์โมนีไดเรกเตอร์ (Harmonic Director Keyboard) สำหรับการฝึกฟังบันไดเสียงด้วยอุปกรณ์ดังกล่าว เพื่อผู้บรรเลงสามารถปรับความถี่ของเสียงจากการฟังได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น รวมถึงการฟังกลุ่มคอร์ดต่างๆสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางทฤษฎีดนตรีตะวันตก เรื่องของบันไดเสียง โครงสร้างของคอร์ดที่สำคัญทำให้เกิดองค์ความรู้จากการปฏิบัติจริงจากการเชื่อมโยงทั้งทฤษฎีและปฏิบัติเข้าไว้ด้วยกัน (Otaki, 2014)

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาและการสร้างนวัตกรรมด้านกระบวนการฝึกซ้อมเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะทางการบรรเลงวงดุริยางค์เครื่องลมระดับมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ : เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับ*
ปริญญาตรี. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2560, จาก <http://www.qa.psu.ac.th/>
 อมรวิรัช และคณะ. (มปป.). *อุดมศึกษาไทยในรอบศตวรรษ : จากโอกาสและความหวังในอดีตสู่*
วิกฤตคุณค่าปริญญา ยุคอุดมศึกษาประชานิยม. กรุงเทพฯ: สถาบันรามจิตติ, 325-326.
 Battisti, F., L.. (2007). *On Becoming a conductor*. MD : Meredith Music Publications.
 Bruce, G. (2010). *Articulation*. Retrieved February 13 2017, from <http://www.theconcertband.com/index.php/band-training/articulation>.
 Gale, B. (2010). *Articulation*. Retrieved February 13, 2017, from <http://www.theconcertband.com/index.php/band-training/articulation>.
 Murrow, R. (2003). Talking About Breathing. *TBA Journal*. Retrieved April 20 2017, form <http://apps.texasbandmasters.org/archives/pdfs/bmr/2003-03-murrow1.pdf>.
 Otaki, M. (2014). *Sound Fundamentals : Daily Ensemble Training for Ideal Tone, Intonation and Blend*. Retrieved April 20 2017, from <https://www.midwestclinic.org/downloads.aspx?type=clinic&src=1a5aa03d-6ef4-4f6d-9e68-d4badd658011.pdf>.
 Hughes, D. P., & Arris, A. G.,(2012). *Teaching Ensemble Fundamentals within the Music : An Approach to Maximize Rehearsal Efficiency*. In Sixty - Sixth Annual Midwest Clinic(Eds.), An International Band & Orchestra Conference. McCormick Place West, 3-5.

- Paulsen, D. (2013). *Brass Tone Boosters: A Guide to a stronger Brass Embouchure (Part1)*. Retrieved February 13 2017, form <http://www.bandworld.org/MagOnline/MagOnline.aspx?i=37&p=21>
- Smith, J. (2008). Chapter9. in. Neigid, Kenneth L. (Ed.). *Rehearsing the Band*. (pp. 76). MD : Meredith Music Publications. 76.